

МАУП

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ІМ.КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО

Кафедра: цивільного та господарського права

ОДЕСЬКИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра правових дисциплін

Затверджую/Перезатверджую:
Директор навчального підрозділу

Схвалено на засіданні кафедри правових дисциплін

(підпис)

О. Ф. Каракаєді

(П.І.Б.)

01.09.2020 р.

(назва кафедри)

Протокол № 1 від 31.08.2020 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

В. М. Пьохов (П. І. Б.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **«Право міжнародних договорів»**

Статус дисципліни: обов'язкова, цикл професійної підготовки.

Освітньо-професійна програма: Право

Для галузі: **08«Право»**

Спеціальність: **081«Право»**

Спеціалізація: ---

Форма навчання: денна, заочна; Курс: **2 (магістр); Семестр3**

Обсяг в кредитах ЄКТС/ Всього годин **5/150** за навчальним планом від 25.09.2019 р.

ДЕННА/ЗАОЧНА:

- лекції (Л) **34 / 8**
- семінарські заняття (СЗ) **16 / 4**
- індивідуально-консультативна робота (ІКР)
- самостійна робота студентів (СРС) **100 / 138**

Робоча програма навчальної дисципліни складена на основі програми навчальної дисципліни «Право міжнародних договорів» к.ю.н. Басова І.С. перезатверджена на засіданні кафедри цивільного та господарського права, протокол № 6 від 27 січня 2020 року), розробник (-и) робочої програми навчальної дисципліни: І.С. Басова; затверджено на засіданні кафедри правових дисциплін Одеського інституту, Протокол № 1 від 31.08.2020 р.

Укладачі робочої програми – д.ю.н., професор кафедри Капля О. М., старший викладач Перова Л. В.

Одеса, 2020 р.

II. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни є розкриття основних принципів фундаментальних галузей міжнародного права, теоретичних проблем і зв'язку теоретичних аспектів міжнародного права з практикою правозастосування, напрямів міжнародно-правової діяльності України на сучасному етапі її розвитку; основних проблем міжнародного права України.

Статус дисципліни: вибіркова навчальна дисципліна

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі освітньо-професійної програми підготовки фахівців за відповідним ступенем вищої освіти. Дисципліна «Право міжнародних договорів» належить до обов'язкової дисципліни професійної підготовки за ступенем вищої освіти «Бакалавр», для напряму: 08 «Право»; спеціальності: 081 «Право».

Компетентності та програмні результати навчання з дисципліни «Право міжнародних договорів»:

- прищеплення у студентів навичок самостійного опрацювання навчальної та наукової літератури в процесі підготовки до питань, що виносяться на семінарське заняття, а також в процесі самостійного написання рефератів;
- заохочення студентів до активної роботи по обговоренню питань з методики викладання;
- прищеплення їм навичок творчо мислити, самостійно формулювати, викладати та аргументувати свої думки;
- здатність до абстрактного, логічного та критичного мислення, аналізу і синтезу;
- здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та окремих нестандартних ситуаціях;
- визначати вагомість та переконливість аргументів в оцінці заздалегідь невідомих умов та обставин;
- давати короткий висновок щодо окремих проблем з достатньою обґрунтованістю;
- оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему;
- застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

Об'єкт вивчення курсу: стадії укладання, підстави чинності та припинення міжнародного договору, особливості сторін, встановлення видів міжнародних договорів та форм їх тлумачення.

Предмет вивчення курсу: формування, становлення і особливості цієї галузі міжнародного права, зміст принципу добросовісного дотримання міжнародних договорів, теорії права міжнародних договорів, особливість міжнародної договірної практики.

Дисципліна «Право міжнародних договорів» регулюється нормами міжнародно-правових актів, законами України.

Міждисциплінарні зв'язки: Міжнародне публічне право: основи теорії, Міжнародне економічне право, Міжнародне трудове право, Міжнародно-правовий

механізм захисту прав людини, Право міжнародної безпеки.

III. Очікувані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні теоретичні концепції стосовно імперативного принципу *pacta sunt servanda*;
- історію формування і розвитку галузі права міжнародних договорів;
- структуру та інститути галузі права міжнародних договорів;
- стадії укладання міжнародного договору;
- особливості дії міжнародного договору у просторі та часі;
- підстави нечинності міжнародного договору;
- особливості місця міжнародного договору як джерела сучасного міжнародного права;
- проблеми та перспективи розвитку міжнародної договірної практики України.

уміти:

- аналізувати зміст міжнародного договору;
- здійснювати правовий аналіз міжнародних та внутрішньодержавних нормативних актів, що стосуються права міжнародних договорів.

Методи та форми навчання: серед форм та методів викладання навчальної дисципліни переважають лекційні, семінарські та практичні заняття, індивідуальна-консультаційна робота під керівництвом викладача та самостійна робота здобувачів, при виконанні якої здобувач має звертатись до роботи в мережі Internet, працювати з першоджерелами, розв'язувати навчальні практичні задачі, виконувати різні види завдань, а також неодноразово звертатись до самопостереження та самоаналізу.

IV. Критерії оцінювання результатів навчання

Контроль роботи здобувача вищої освіти є необхідним компонентом навчального процесу, який має на меті визначення реального рівня професійної підготовки здобувача, а також надання необхідних рекомендацій, які будуть сприяти подальшому розвитку його творчої особистості. Об'єктами контролю є отримані здобувачами знання у процесі засвоєння матеріалу дисципліни на лекціях, семінарських заняттях, диспутах та під час виконання індивідуальних завдань. Логічним завершенням процесу контролю є процедура оцінювання отриманих здобувачем знань. Під час вивчення дисципліни застосовується поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня навчальних досягнень під час семінарських, практичних занять та якості виконання індивідуальної і самостійної роботи та передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого модуля навчальної дисципліни.

Поточний контроль – проведення семінарських занять, відпрацювання академічних заборгованостей.

Поточний контроль під час проведення семінарських занять передбачає

перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого навчального (змістового) модуля навчальної дисципліни та їх корекцію. Прозорість оцінювання рівня знань студентів забезпечується чіткими критеріями.

Модульний контроль – визначає якість виконаної студентом навчальної роботи з певного навчального (змістового) модуля та оцінюється за сукупними підсумками поточної успішності, включаючи виконану індивідуальну, самостійну та модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль – виставляється як сума балів з усіх модулів навчальної дисципліни та обраховується, як правило, як середнє арифметичне складових модулів.

По закінченню вивчення навчальної дисципліни студент складає семестровий **екзамен**.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕСТ8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Система оцінювання навчальних досягнень студентів, 3 семестр

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	8	8	9	9
Відвідування семінарських занять	1	4	4	4	4
Робота на семінарському занятті	10	4	40	4	40

Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	30			
Разом	-		82	-	83
Максимальний бал					195
195:100=1,95. Студент набрав X балів; Розрахунок X: 1,95 = загальна кількість балів ЄКТС студента.					100 б. ЄКТС

Критерії оцінювання ІНДЗ (навчально-педагогічного дослідження у вигляді есе, реферати)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна оцінка (у балах)
1	Формулювання мети і завдань роботи	3
2	Складання плану, чіткість і послідовність викладу матеріалу	4
3	Обґрунтоване розкриття проблеми, аналіз різних інформаційних джерел (наукових видань, навчальної літератури, періодичних видань, матеріалів мережі Internet), критична та незалежна оцінка різноманітних точок зору, позицій, аргументів	10
4	Зв'язок з реальною практикою, аналіз діяльності окремих організацій, конкретних проблемних ситуацій	5
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання поставлених завдань, творчий підхід до виконання ІНДЗ	5
6	Якість оформлення роботи	3
	Разом	30

V. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування студентами результатів вивчення дисципліни «Право міжнародних договорів» є:

- усний виступ;
- виконання письмового завдання;
- тестування;
- есе, дайджест;
- реферат;
- складання словника основних термінів, що визначені програмою курсу;
- ведення опорного конспекту лекцій;
- письмова контрольна робота;
- інші види навчально-наукової роботи (участь у гуртках, наукових конференціях тощо);
- підсумкова модульна робота, екзамен.

VI. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Курс 2 Семестр 3 Обсяг в кредитах ЄКТС/Всього годин 5/150	Кількість годин, з них:						
		Лек- ції (Л)	Сем ін. зан. (СЗ)	Сам. роб. студ. (СРС)	Форма Контролю	Лек- ції (Л)	Семі н. зан. (СЗ)	Сам. роб. студ. (СРС)
Назва теми								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ КАТЕГОРІЇ ПРАВА 68 МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ								
1.	Поняття та значення права міжнародних договорів	2	2	10	У, ПК, Т,СР	1	1	
2.	Принципи права міжнародних договорів	2	-	10	У, ПК, Т,СР			
3.	Становлення та розвиток права міжнародних договорів	4	2	10		1		
4.	Класифікація міжнародних договорів	4	-	10	У, ПК, Т,СР	1	1	
5.	Сторони в міжнародному договорі	4	2	10	У, ПК, Т,СР	1		
	МКР - 1		2		К, МКР1			
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2:ПРОЦЕДУРА УКЛАДАННЯ МІЖНАРОДНИХ 70 ДОГОВОРІВ								
6.	Стадії укладання міжнародного договору	4		10	У, ПК, Т,СР	1	1	
7.	Дія міжнародного договору в часі і просторі	4	2	10	У, ПК, Т,СР	1	1	
8.	Припинення дії міжнародних договорів	2		10	У, ПК, Т,СР			
	Поняття, цілі та принципи тлумачення норм міжнародного договору	4	2	10	У, ПК, Т,СР	1		
10.	Інститут депозитарію. Застереження.	4	2	10	У, ПК, Т,СР	1		
	МКР - 2		2		К, МКР2			
	Підсумок:	34	16	100	іспит	8	4	138
	ВСЬОГО годин:	150 год.						

Форми контролю:

Усне опитування – У

Тестування – Т

Перевірка конспектів – ПК

Перевірка завдань для самостійної роботи – СР

Контрольні роботи – КР

Модульна КР – МКР

К - колоквиум

6.1. ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ КАТЕГОРІЇ ПРАВА МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ

Тема 1. Поняття та значення права міжнародних договорів

1. Поняття права міжнародних договорів як окремої галузі міжнародного.
2. Функції права міжнародних договорів.
3. Міжнародний звичай як джерело права міжнародних договорів.
4. Волевиявлення як необхідний чинник участі у майбутньому договорі.
5. Односторонні заяви як форма участі у договорі.
6. Інститути права міжнародних договорів та їх роль у розвитку науки про міжнародні договори.

Література: [1-36]

Тема 2. Принципи права міжнародних договорів

1. Принцип *pacta sunt servanda* та його роль у сучасному світі.
2. Принцип виконання договору незалежно від внутрішньої обстановки в державі.
3. Принцип дії непереборної сили у договорах та врахування його при укладанні договору.
4. Відповідальність за недотримання принципів права міжнародних договорів.

Література: [1-36]

Тема 3. Становлення та розвиток права міжнародних договорів

1. Міжнародні договори стародавніх держав.
2. Зародження та розвиток перших звичаїв в права міжнародних договорів.
3. Укладання міжнародних договорів в добу Середньовіччя та Відродження.
4. Кодифікація і прогресивний розвиток права міжнародних договорів.

Література: [1-36]

Тема 4. Класифікація міжнародних договорів

1. Доктринальна кодифікація права міжнародних договорів.
2. Загальна характеристика Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969р.
3. Класифікація договорів за формою їх укладання.
4. Класифікація договорів за матеріальними ознаками.
5. Класифікація міжнародних договорів за формальними ознаками.
6. Відмінність між договором-законом та договором-угодою.

Тема 5. Сторони в міжнародному договорі

1. Поняття, категорії та правові наслідки учасників договору.
2. Право на участь у міжнародних договорах.
3. Органи, що уповноважені представляти державу чи міжнародну організацію при укладанні договору.
4. Участь у міжнародному договорі та міжнародно-правове визнання.
5. Випадки спрощеної процедури форми уповноваженого при укладанні договору.
6. Національне законодавство країн щодо правового регулювання статусу суб'єктів — учасників міжнародних договорів.
7. Міжнародна організація як сторона в міжнародній угоді.
8. Міжнародний договір і внутрішньодержавний закон: питання доктрини та практики співвідношення.

Література: [1-36]

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ПРОЦЕДУРА УКЛАДАННЯ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ

Тема 6. Стадії укладання міжнародного договору

1. Поняття договірної ініціативи та її роль у подальшому укладанні договору.
2. Установи та особи, які мають право на ведення переговорів.
3. Ведення переговорів, обговорення проектів текстів угоди, внесення змін, винесення контрпропозицій.
4. Структура договору.
5. Порядок прийняття тексту договору.
6. Укладання договорів у спрощеній формі. Застосування короткої процедури executive agreements.
7. Набуття договорами юридичної сили відповідно до Віденської конвенції про право міжнародних договорів (багатосторонніх і двосторонніх).

Література: [1-36]

Тема 7. Дія міжнародного договору в часі і просторі

1. Поняття дії міжнародного договору. Набрання чинності міжнародним договором.
2. Термін дії міжнародного договору. Пролонгація. Поновлення міжнародного договору.
3. Строкові, безстрокові, невизначено строкові угоди.
4. Дія договору у просторі. Територіальна сфера дії міжнародного договору.
5. Застосування попередніх та нових договорів, укладених з того самого питання.

Тема 8. Припинення дії міжнародних договорів

1. Поняття і способи припинення дії договорів (загальна характеристика).
2. Виконання міжнародного договору як один з випадків припинення дії міжнародних договорів.
3. Денонсація і анулювання міжнародних договорів.
4. Припинення існування держави чи зміна її статусу як випадок припинення дії договору.
5. Призупинення дії міжнародних договорів.

Література: [1-36]

Тема 9. Поняття, цілі та принципи тлумачення норм міжнародного договору

1. Поняття, цілі та принципи тлумачення норм міжнародного договору.
2. Доктринальні підходи до тлумачення норм міжнародного права.
3. Методи абстракції та концептуалізації.
4. Автентичне тлумачення, що дається безпосередньо сторонами — принцип *ejusestinter pretaricujus condere*.
5. Одностороннє тлумачення в силу власного суверенітету держави, яка визначає зміст участі в договорі.
6. Колективне тлумачення, що дається шляхом згоди, яка досягається між усіма учасниками договору.
7. Тлумачення після укладання договору щодо документів, прийнятих в розвиток договору.
8. Способи та принципи тлумачення, що ґрунтуються на логіці та необхідній якості знань.

Література: [1-36]

Тема 10. Інститут депозитарію. Застереження.

1. Національний та міжнародний контроль за виконанням угод.
2. Міжнародні гарантії.
3. Комісії та консультації. Міжнародний контроль.
4. Функції депозитарію відповідно до Віденської конвенції 1969 р.
5. Поняття застереження. Право на застереження. Право на зняття застереження.
6. Національні засоби контролю за виконанням міжнародних угод.
7. Вплив війни на договори.
8. Відповідальність за порушення міжнародних договорів.

Література: [1-36]

6.2. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ, ЛАБОРАТОРНИХ) ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ КАТЕГОРІЇ ПРАВА МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ

Тема 1. Поняття та значення права міжнародних договорів

1. Поняття права міжнародних договорів як окремої галузі міжнародного.
2. Функції права міжнародних договорів.
3. Міжнародний звичай як джерело права міжнародних договорів.
4. Волевиявлення як необхідний чинник участі у майбутньому договорі.
5. Односторонні заяви як форма участі у договорі.
6. Інститути права міжнародних договорів та їх роль у розвитку науки про міжнародні договори.

Література: [1-36]

Тема 2. Принципи права міжнародних договорів

1. Принцип *pacta sunt servanda* та його роль у сучасному світі.
2. Принцип виконання договору незалежно від внутрішньої обстановки в державі.
3. Принцип дії непереборної сили у договорах та врахування його при укладанні договору.
4. Відповідальність за недотримання принципів права міжнародних договорів.

Література: [1-36]

Тема 3. Становлення та розвиток права міжнародних договорів

1. Міжнародні договори стародавніх держав.
2. Зародження та розвиток перших звичаїв в права міжнародних договорів.
3. Укладання міжнародних договорів в добу Середньовіччя та Відродження.
4. Кодифікація і прогресивний розвиток права міжнародних договорів.

Література: [1-36]

Тема 4. Класифікація міжнародних договорів

1. Доктринальна кодифікація права міжнародних договорів.
2. Загальна характеристика Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 р.
3. Класифікація договорів за формою їх укладання.
4. Класифікація договорів за матеріальними ознаками.
5. Класифікація міжнародних договорів за формальними ознаками.
6. Відмінність між договором-законом та договором-угодою.

Література: [1-36]

Тема 5. Сторони в міжнародному договорі

1. Поняття, категорії та правові наслідки учасників договору.
2. Право на участь у міжнародних договорах.
3. Органи, що уповноважені представляти державу чи міжнародну організацію при укладанні договору.
4. Участь у міжнародному договорі та міжнародно-правове визнання.
5. Випадки спрощеної процедури форми повноваженого при укладанні договору.
6. Національне законодавство країн щодо правового регулювання статусу суб'єктів — учасників міжнародних договорів.
7. Міжнародна організація як сторона в міжнародній угоді.
8. Міжнародний договір і внутрішньодержавний закон: питання доктрини та практики співвідношення.

Література: [1-36]

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ПРОЦЕДУРА УКЛАДАННЯ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ

Тема 6. Стадії укладання міжнародного договору

1. Поняття договірної ініціативи та її роль у подальшому укладанні договору.
2. Установи та особи, які мають право на ведення переговорів.
3. Ведення переговорів, обговорення проектів текстів угоди, внесення змін, винесення контрпропозицій.
4. Структура договору.
5. Порядок прийняття тексту договору.
6. Укладання договорів у спрощеній формі. Застосування короткої процедури executive agreements.
7. Набуття договорами юридичної сили відповідно до Віденської конвенції про право міжнародних договорів (багатосторонніх і двосторонніх).

Література: [1-36]

Тема 7. Дія міжнародного договору в часі і просторі

1. Поняття дії міжнародного договору. Набрання чинності міжнародним договором.
2. Термін дії міжнародного договору. Пролонгація. Поновлення міжнародного договору.
3. Строкові, безстрокові, невизначено строкові угоди.
4. Дія договору у просторі. Територіальна сфера дії міжнародного договору.
5. Застосування попередніх та нових договорів, укладених з того самого питання.

Література: [1-36]

Тема 8. Припинення дії міжнародних договорів

1. Поняття і способи припинення дії договорів (загальна характеристика).
2. Виконання міжнародного договору як один з випадків припинення дії міжнародних договорів.
3. Денонсація і анулювання міжнародних договорів.
4. Припинення існування держави чи зміна її статусу як випадок припинення дії договору.
5. Призупинення дії міжнародних договорів.

Література: [1-36]

Тема 9. Поняття, цілі та принципи тлумачення норм міжнародного договору

1. Поняття, цілі та принципи тлумачення норм міжнародного договору.
2. Доктринальні підходи до тлумачення норм міжнародного права.
3. Методи абстракції та концептуалізації.
4. Автентичне тлумачення, що дається безпосередньо сторонами — принцип *ejusestinter pretaricujus condere*.
5. Одностороннє тлумачення в силу власного суверенітету держави, яка визначає зміст участі в договорі.
6. Колективне тлумачення, що дається шляхом згоди, яка досягається між усіма учасниками договору.
7. Тлумачення після укладання договору щодо документів, прийнятих в розвиток договору.
8. Способи та принципи тлумачення, що ґрунтуються на логіці та необхідній якості знань.

Література: [1-36]

Тема 10. Інститут депозитарію. Застереження.

1. Національний та міжнародний контроль за виконанням угод.
2. Міжнародні гарантії.
3. Комісії та консультації. Міжнародний контроль.
4. Функції депозитарію відповідно до Віденської конвенції 1969 р.
5. Поняття застереження. Право на застереження. Право на зняття застереження.
6. Національні засоби контролю за виконанням міжнародних угод.
7. Вплив війни на договори.
8. Відповідальність за порушення міжнародних договорів.

Література: [1-36]

6.3. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Тема 1. Поняття та значення права міжнародних договорів

Основні категорії та поняття: Поняття права міжнародних договорів як окремої галузі міжнародного. Функції права міжнародних договорів. Міжнародний звичай як джерело права міжнародних договорів. Волевиявлення як необхідний чинник участі у майбутньому договорі. Односторонні заяви як форма участі у договорі. Інститути права міжнародних договорів та їх роль у розвитку науки про міжнародні договори.

Питання для самоконтролю

1. Поняття права міжнародних договорів як окремої галузі міжнародного.
2. Функції права міжнародних договорів.
3. Міжнародний звичай як джерело права міжнародних договорів.
4. Волевиявлення як необхідний чинник участі у майбутньому договорі.
5. Односторонні заяви як форма участі у договорі.
6. Інститути права міжнародних договорів та їх роль у розвитку науки про міжнародні договори.

Теми рефератів

1. Міжнародні організації як учасники міжнародних угод.
2. Право на участь в міжнародних договорах.

Література : [1-36]

Тема 2. Принципи права міжнародних договорів

Основні категорії та поняття: Принципи міжнародного права та їх роль у регулюванні відносин і підтриманні світового правопорядку. Pacta sunt servanda та його роль як регулятора відносин між суб'єктами — учасниками таких відносин. Принцип виконання договору незалежно від внутрішньої обстановки в державі. Принцип дії непереборної сили у договорах та врахування його при укладанні договору. Відповідальність за недотримання принципів права міжнародних договорів.

Питання для самоконтролю

1. Поняття принципів та їх роль у регулюванні відносин і підтриманні світового правопорядку.
2. Генеральний принцип права міжнародних договорів — Pacta sunt servanda та його роль як регулятора відносин між суб'єктами — учасниками таких відносин.
3. Принцип виконання договору незалежно від внутрішніх умов держави.
4. Принцип дії непереборної сили у договорах та врахування її при укладанні договору.
5. Відповідальність за недотримання принципів права міжнародних договорів.

Теми рефератів

1. Поняття принципів та їх роль у регулюванні відносин і підтриманні світового правопорядку.
2. Принцип дії непереборної сили у договорах та врахування її при укладанні договору.

Література: [1-36]

Тема 3. Становлення та розвиток права міжнародних договорів

Основні категорії та поняття: Міжнародні договори стародавніх держав. Зародження та розвиток перших звичаїв в права міжнародних договорів. Укладання міжнародних договорів в добу Середньовіччя та Відродження. Кодифікація і прогресивний розвиток права міжнародних договорів.

Питання для самоконтролю

1. Які види міжнародних договорів укладали стародавні держави ?
2. Яка була процедура укладання міжнародних договорів в Стародавньому світі ?
3. Які перші звичаї з'явилися в праві міжнародних договорів ?
4. Яка була роль церкви при складанні та укладанні міжнародних договорів добу Середньовіччя ?
5. Якими правовими нормами регулювалися держави при укладанні міжнародних договорів в добу Відродження ?
6. Коли виникли перші спроби кодифікації права міжнародних договорів ?

Теми рефератів

1. Сутність та значення Віденської конвенції про правонаступництво держав щодо договорів 1978 р.
2. Прийняття міжнародних договорів в рамках та під егідою міжнародних організацій.

Література: [1-36]

Тема 4. Класифікація міжнародних договорів

Основні категорії та поняття: Доктринальна кодифікація права міжнародних договорів. Загальна характеристика Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 р. Класифікація договорів за формою їх укладання. Класифікація договорів за матеріальними ознаками. Класифікація міжнародних договорів за формальними ознаками. Відмінність між договором-законом та договором-угодою.

Питання для самоконтролю

1. Кодифікація і прогресивний розвиток права міжнародних відносин.
2. Доктринальна кодифікація права міжнародних договорів.
3. Загальна характеристика Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969р.
4. Класифікація договорів за формою їх укладання — письмові, усні.

5. Класифікація договорів за матеріальними ознаками.
6. Відмінність між договором-законом та договором-угодою.
7. Правовий режим кожної з цих категорій договорів.
8. Різниця між загальними договорами та спеціальними договорами.
9. Відмінність між нормативними договорами та договорами про створення міжнародних організацій.
10. Класифікація міжнародних договорів за формальними ознаками.
11. Загальна характеристика Віденської конвенції про право договорів між державами і міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями 1986 р.
12. Віденська конвенція про правонаступництво держави щодо договорів 1978 р.

Теми рефератів

1. Класифікація за видами та кількістю сторін (двосторонні та багатосторонні).
2. Класифікація міжнародних договорів за процедурою прийняття (урочиста та спрощена).

Література: [1-36]

Тема 5. Сторони в міжнародному договорі

Основні категорії та поняття: Правоздатність та дієздатність учасників. Обмеження прав учасників. Сторони в міжнародній угоді. Поняття, категорії та правові наслідки учасників договору. Право на участь у міжнародних договорах. Органи, що уповноважені представляти державу чи міжнародну організацію при укладанні договору. Участь у міжнародному договорі та міжнародно-правове визнання. Повноваження на ведення переговорів. Випадки спрощеної процедури форми повноваженого при укладанні договору.

Питання для самоконтролю

1. Правоздатність та дієздатність учасників.
2. Обмеження прав учасників.
3. Сторони в міжнародній угоді.
4. Поняття, категорії та правові наслідки учасників договору.
5. Право на участь у міжнародних договорах.
6. Участь у міжнародному договорі та міжнародно-правове визнання.
7. Повноваження на ведення переговорів.
8. Випадки спрощеної процедури форми повноваженого при укладанні договору.
9. Національне законодавство країн щодо правового регулювання статусу суб'єктів — учасників міжнародних договорів.
10. Міжнародна організація як сторона в міжнародній угоді.
11. Міжнародний договір і внутрішньодержавний закон: питання доктрини та практики співвідношення.

Теми рефератів

1. Конституційні положення та чинне законодавство про реалізацію права суб'єктів на участь у міжнародних договорах України.
2. Органи, що уповноважені представляти державу чи міжнародну організацію при укладанні договору.

Література: [1-36]

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ПРОЦЕДУРА УКЛАДАННЯ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ

Тема 6. Стадії укладання міжнародного договору

Основні категорії та поняття: Поняття договірної ініціативи та її роль у подальшому укладанні договору. Установи та особи, які мають право на ведення переговорів. Ведення переговорів, обговорення проектів текстів угоди, внесення змін, винесення контрпропозицій. Структура договору. Порядок прийняття тексту договору. Застосування короткої процедури executive agreements.

Питання для самоконтролю

1. Роль міжнародного права і національного законодавства при вирішенні питання про укладання міжнародного договору.
2. Стадії укладання міжнародного договору (загальна характеристика).
3. Поняття договірної ініціативи та її роль у подальшому укладанні договору.
4. Призначення уповноважених на ведення переговорів.
5. Установи та особи, які мають право на ведення переговорів.
6. Обмін повноважень та їх перевірка як гарантія забезпечення впевненості сторін у разі ведення переговорів уповноваженими особами.
7. Ведення переговорів, обговорення проектів текстів угоди, внесення змін, винесення контрпропозицій.
8. Залучення до роботи над проектом договору експертів, їх повноваження.
9. Парафування уповноваженими особами в режимі ad referendum, що має умови майбутнього узгодження компетентним органом.
10. Процедури і форми ратифікації.
11. Випадки правомірності відмови від згоди на обов'язковість договорів.

Теми рефератів

1. Абсолютна і відносна недійсність міжнародних договорів.
2. Договори, що не потребують ратифікації.

Література: [1-36]

Тема 7. Дія міжнародного договору в часі і просторі

Основні категорії та поняття: Поняття дії міжнародного договору. Набрання чинності міжнародним договором. Термін дії міжнародного договору. Пролонгація. Поновлення міжнародного договору. Строкові, безстрокові, невизначено строкові

угоди. Дія договору у просторі. Територіальна сфера дії міжнародного договору. Застосування попередніх та нових договорів, укладених з того самого питання.

Питання для самоконтролю

1. Поняття дії міжнародного договору.
2. Набрання чинності міжнародним договором.
3. Дія міжнародного договору в часі.
4. Термін дії міжнародного договору.
5. Пролонгація.
6. Відсутність у міжнародному договорі зворотної сили.
7. Поновлення міжнародного договору.
8. Дія договору у просторі.
9. Територіальна сфера дії міжнародного договору.

Теми рефератів

1. Застосування попередніх та нових договорів, укладених з того самого питання.
2. Строкові, безстрокові, невизначено строкові угоди.

Література: [1-36]

Тема 8. Припинення дії міжнародних договорів

Основні категорії та поняття: Поняття і способи припинення дії договорів (загальна характеристика). Виконання міжнародного договору як один з випадків припинення дії міжнародних договорів. Денонсація і анулювання міжнародних договорів. Припинення існування держави чи зміна її статусу як випадок припинення дії договору. Призупинення дії міжнародних договорів.

Питання для самоконтролю

1. Поняття і способи припинення дії договорів (загальна характеристика).
2. Закінчення строку, на який було укладено договір.
3. Виконання міжнародного договору як один з випадків припинення дії міжнародних договорів.
4. Денонсація і анулювання міжнародних договорів.
5. Настання умови, що скасовує міжнародний договір.
6. Припинення існування держави чи зміна її статусу як випадок припинення дії договору.
7. Скорочення необхідної кількості учасників для дії міжнародного договору, виникнення нової імперативної норми загального міжнародного права та *rebus sic stantibus* як випадки припинення дії договору.

Теми рефератів

1. Денонсація і анулювання міжнародних договорів.
2. Призупинення дії міжнародних договорів.

Література: [1-36]

Тема 9. Поняття, цілі та принципи тлумачення норм міжнародного договору

Основні категорії та поняття: Поняття, цілі та принципи тлумачення норм міжнародного договору. Доктринальні підходи до тлумачення норм міжнародного права. Методи абстракції та концептуалізації. Автентичне тлумачення, що дається безпосередньо сторонами — принцип *ejusestinter pretaricujus condere*. Одностороннє тлумачення в силу власного суверенітету держави, яка визначає зміст участі в договорі.

Питання для самоконтролю

1. Поняття, цілі та принципи тлумачення норм міжнародного договору.
2. Доктринальні підходи до тлумачення норм міжнародного права.
3. Методи абстракції та концептуалізації.
4. Автентичне тлумачення, що дається безпосередньо сторонами — принцип *ejusestinter pretaricujus condere*.
5. Одностороннє тлумачення в силу власного суверенітету держави, яка визначає зміст участі в договорі.
6. Колективне тлумачення, що дається шляхом згоди, яка досягається між усіма учасниками договору.
7. Тлумачення після укладання договору щодо документів, прийнятих в розвиток договору.
8. Процедури усунення суперечності між учасниками договору при його колективному тлумаченні.
9. Мовчання з питань договору як згода сторони.
10. Тлумачення договору міжнародним суддею (або арбітром), компетенція та сфера дії.
11. Особливості тлумачення міжнародних договорів міжнародними організаціями.
12. Роль ООН, Ради Безпеки та спеціалізованих установ ООН щодо тлумачення міжнародних договорів, їх функції.
13. Засоби тлумачення: мовне або граматичне; логічне; систематичне; історичне; звичайне.

Теми рефератів

1. Поширене та обмежене тлумачення.
2. Способи та принципи тлумачення, що ґрунтуються на логіці та необхідній якості знань.

Література: [1-36]

Тема 10. Інститут депозитарію. Застереження.

Основні категорії та поняття: Національний та міжнародний контроль за виконанням угод. Міжнародні гарантії. Комісії та консультації. Функції депозитарію відповідно до Віденської конвенції 1969 р. Поняття застереження. Право на застереження. Право на зняття застереження. Національні засоби контролю за виконанням міжнародних угод.

Питання для самоконтролю

1. Необхідність забезпечення виконання міжнародних угод.
2. Національний та міжнародний контроль за виконанням угод.
3. Міжнародні гарантії.
4. Комісії та консультації.
5. Міжнародний контроль.
6. Інститут депозитарію.
7. Функції депозитарію відповідно до Віденської конвенції 1969 р.
8. Реєстрація і опублікування міжнародних договорів.
9. Поняття застереження. Право на застереження. Форма і момент внесення застереження.
10. Випадки неможливості внесення застережень. Право на зняття застереження.
11. Національні засоби контролю за виконанням міжнародних угод.
12. Відповідальність за порушення міжнародних договорів.

Теми рефератів

1. Вплив війни на договори.
2. Законодавче забезпечення виконання міжнародних угод.
3. Статус Мінських угод щодо України.

Література: [1-36]

6.4. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота передбачає проведення індивідуальних та групових консультацій із студентами, які недостатньо засвоїли навчальний матеріал з курсу «Право міжнародних договорів» (для студентів денної та заочної форми навчання), а також відпрацювання студентами пропущених занять та незадовільних оцінок (для студентів денної форми навчання).

VII. Форми поточного та підсумкового контролю

Студент виконує контрольну роботу індивідуально в письмовому вигляді відповідно до вказівок і запропонованих варіантів завдань.

Контрольна робота складається з теоретичних та практичних завдань.

Щоб виконати завдання контрольної роботи, потрібно опрацювати рекомендовані джерела.

Варіант контрольної роботи студент вибирає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	Номер варіанта контрольної роботи
А, Б	1
В, Г,	2
Д, Е,	3
Є, Ж,	4

З, І, Ї, Й,	5
К, Л,	6
М, Н,	7
О, П,	8
Р, С,	9
Т, У,	10
Ф, Х,	11
Ц, Ч,	12
Ш, Щ	13
Ю, Я	14

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Право міжнародних договорів: загальна характеристика.
2. Інститути права міжнародних договорів.
3. Принципи права міжнародних договорів та їх роль у регулюванні міжнародних відносин. Відповідальність за недотримання принципів права міжнародних договорів.
4. Принцип *pacta sunt servanda* та його роль в сучасному світі.
5. Кодифікація і прогресивний розвиток права міжнародних договорів.
6. Доктринальна кодифікація права міжнародних договорів.
7. Нормотворчий процес у міжнародному праві та його юридична природа.
8. Класифікація міжнародних договорів.
9. Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969 р.: загальна характеристика.
10. Віденська конвенція про право договорів між державами і міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями 1986 р.: загальна характеристика.
11. Загальна характеристика Віденської конвенції про правонаступництво держав щодо договорів 1978 р.
12. Прийняття міжнародних договорів в рамках та під егідою міжнародних організацій.
13. Міжнародні організації як учасники міжнародних угод.
14. Право на участь у міжнародних договорах.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Поняття права міжнародних договорів.
2. Волевиявлення як необхідний чинник участі у майбутньому договорі.
3. Односторонні заяви як форма участі у договорі.
4. Інститути права міжнародних договорів.

5. Принцип *pacta sunt servanda* та його роль у сучасному світі.
6. Принцип виконання договору незалежно від внутрішньої обстановки в державі.
7. Принцип дії непереборної сили у договорах та врахування його при укладанні договору.
8. Відповідальність за недотримання принципів права міжнародних договорів.
9. Види міжнародних договорів у стародавніх держав.
10. Процедура укладання міжнародних договорів в Стародавньому світі.
11. Роль церкви при складанні та укладанні міжнародних договорів у добу Середньовіччя.
12. Зародження та розвиток перших звичаїв в права міжнародних договорів.
13. Укладання міжнародних договорів в добу Середньовіччя та Відродження.
14. Поняття кодифікації права міжнародних договорів.
15. Поняття прогресивного розвитку права міжнародних договорів.
16. Доктринальна кодифікація права міжнародних договорів.
17. Класифікація договорів за формою їх укладання.
18. Класифікація договорів за матеріальними ознаками.
19. Відмінність між договором-законом та договором-угодою.
20. Відмінність загальних договорів від спеціальних договорів.
21. Відмінність нормативних договорів від договорів про створення міжнародних організацій.
22. Класифікація міжнародних договорів за формальними ознаками, видами і кількістю сторін.
23. Загальна характеристика Віденської конвенції про право міжнародних договорів.
24. Загальна характеристика Віденської конвенції про право договорів між державами і міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями 1986 р.
25. Загальна характеристика Віденської конвенції про правонаступництво держав щодо договорів 1978 р.
26. Сторони в міжнародній угоді (загальна характеристика).
27. Поняття, категорії та правові наслідки учасників стосовно договору.
28. Право на участь у міжнародних договорах.
29. Органи, уповноважені представляти державу (міжнародну організацію) щодо укладання договору.
30. Повноваження на ведення переговорів.
31. Національне законодавство різних країн щодо правового регулювання статусу суб'єктів, учасників міжнародних договорів.
32. Національне законодавство різних країн щодо розподілу функцій різних державних органів, які можуть бути учасниками міжнародних договорів.
33. Міжнародна організація як сторона в міжнародній угоді.
34. Співвідношення міжнародного договору і внутрішньодержавного закону.
35. Конституція України про дію норм міжнародних договорів.
36. Закон України "Про міжнародні договори України" в редакції від 02.01.2020 р.
37. Нормотворчий процес у міжнародному праві та його юридична природа.
38. Міжнародне право і національне законодавство щодо вирішення питання про укладання міжнародного договору.
39. Стадії укладання міжнародного договору (загальна характеристика).

40. Призначення уповноважених на ведення переговорів. Установи та особи, які мають право на ведення переговорів.
41. Ведення переговорів, обговорення проектів текстів угоди, внесення змін, винесення контрпропозицій. Повноваження залучених експертів.
42. Структура договору.
43. Порядок прийняття тексту договору.
44. Поняття "автентичний".
45. Узгодження тексту та встановлення автентичності.
46. Вираження згоди на обов'язковість міжнародного договору.
47. Випадки правомірності відмови від згоди на обов'язковість договорів.
48. Укладання договорів у спрощеній формі. Характер таких договорів.
49. Набуття договорами юридичної сили.
50. Умови дійсності договорів.
51. Абсолютна і відносна недійсність міжнародних договорів.
52. Форми надання згоди на обов'язковість для держав укладених ними міжнародних договорів.
53. Набрання чинності міжнародним договором.
54. Дія міжнародного договору в часі і просторі.
55. Строкові, безстрокові, невизначено строкові угоди. Пролонгація.
56. Відсутність у міжнародному договорі зворотної сили. Поновлення міжнародного договору.
57. Застосування попередніх та нових договорів, укладених з того самого питання.
58. Поняття і способи припинення дії договорів (загальна характеристика).
59. Денонсація і анулювання міжнародних договорів.
60. Настання умови, яка скасовує міжнародний договір.
61. Припинення існування держави чи зміна її статусу як випадок припинення дії договору.
62. Виникнення нової імперативної норми загального міжнародного права та *rebus sic stantibus* як випадки припинення дії договору.
63. Призупинення дії міжнародних договорів.
64. Поняття, цілі та принципи тлумачення норм міжнародного договору.
65. Доктринальні підходи до тлумачення норм міжнародного права.
66. Автентичне тлумачення (принцип *eius est inter pretari eum condere*).
67. Одностороннє і колективне тлумачення.
68. Тлумачення після укладання договору щодо документів, прийнятих у розвиток договору.
69. Процедури усунення суперечностей при колективному тлумаченні договору.
70. Тлумачення договору міжнародним суддею (або арбітром), компетенція та сфера дії.
71. Особливості тлумачення міжнародних договорів міжнародними організаціями.
72. Засоби тлумачення: мовне або граматичне, логічне, систематичне, історичне, звичайне. Поширене та обмежене тлумачення.
73. Зміст внутрішньодержавної функції ратифікації.
74. Національний та міжнародний контроль за виконанням угод.
75. Міжнародні гарантії виконання міждержавних угод.
76. Міжнародний контроль за виконанням міждержавних угод.

77. Інститут депозитарію.
78. Реєстрація і опублікування міжнародних договорів.
79. Інститут застереження.
80. Випадки неможливості внесення застережень.
81. Право на зняття застереження.
82. Національні засоби контролю за виконанням міжнародних угод. Організаційні заходи.
83. Законодавче забезпечення виконання міжнародних угод.
84. Вплив війни на договори.
85. Національне законодавство України та міжнародне право.
86. Види міжнародних договорів за законодавством України.
87. Укладення міжнародних договорів України.
88. Надання згоди на обов'язковість міжнародних договорів України.
89. Застереження до міжнародних договорів України.
90. Відповідальність за порушення міжнародних договорів.

ІХ. Рекомендовані джерела інформації

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (редакція від 21.02.2019 р.).
2. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15> (редакція від 02.01.2020 р.).
3. Про правонаступництво України: Закон України від 05.10.1991 р. № 1543-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1543-12>
4. Віденська конвенція про право міжнародних договорів: Конвенція від 23.05.1969 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118
5. Віденська конвенція про право міжнародних договорів між державами і міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями 1986 р.
6. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів 1978 р.
7. Регистрация и опубликование договоров и международных соглашений, правила для введения в действие ст. 102 Устава ООН: Резолюция ГА ООН от 14 декабря 1946 г. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_840
8. Баскин Ю. Я., Фельдман Д. И. История международного права. М., 1990.
9. Блищенко И., Дориа Ж. Прецеденты в международном публичном частном праве. М., 1999.
10. Власов Ю. Л. Проблемы толмачення норм права. К., 2001.
11. Денисов В. И. Развитие теории и практики взаимодействия международного права и внутреннего права. К., 1992.
12. Дмитрієв А. І., Муравйов В. І. Міжнародне публічне право: Навч. посіб. / Відп. ред. Ю. С. Шемшученко, Л. В. Губерський. К., 2000.
13. Дружков М. П. Заключение многосторонних договоров в рамках иподэгий международных организаций. К., 1986.
14. Евинтов В. И. Многосторонние договоры в современном международном праве. К., 1979.
15. Иванов С. И. Действие во времени международных договоров и договорных норм. Свердловск, 1982.

16. Каламакарян Р. А. Фактор времени в праве международных договоров. М., 1989.
17. Курс международного права: В 7 т. М., 1990. Т. 4.
18. Лукашук И. И. Международное право: Учебник: В 2 т. М., 1997.
19. Лукашук И. И. Стороны в международных договорах. М., 1966.
20. Лукашук И. И., Лукашук О. И. Право на участие в міжнародних договорах // Рад. держ. і право. 1985. № 4.
21. Лукашук И. И., Лукашук О. И. Толкование норм международного права. М., 2002.
22. Мартиненко П. Ф. Міжнародне право і українська конституція //Наук. вісн. Дипломатичної академії України. К., 2000. Вип. 4.
23. Мережко О. О. Право міжнародних договорів: сучасні проблеми теорії та практики: Монографія. К., 2002 р.
24. Международное право: Учебник / Отв. ред. Ю. М. Колосов, В. И. Кузнецов. М., 1994.
25. Международное право: Учебник для вузов / Г. В. Игнатенко, В. Я. Суворов, О. М. Тиунов; Под ред. Г. В. Игнатенко. М., 1995.
26. Международное право в документах. М., 1982.
27. Международное право: Учебник. М.: Юрид. лит., 1994 г.
28. Реализация международно-правовых норм во внутреннем праве /Отв. ред. В. Н. Денисов, В. И. Евинтов. К., 1992.
29. Ріяка В. О. Ратифікація міжнародних договорів. К., 1983.
30. Талалаев А. Н. Венская конвенция о праве международных договоров: Комментарий. М., 1997.
31. Талалаев А. Н. Право международных договоров: Действие и применение договоров. М., 1985.
32. Талалаев А. Н. Право международных договоров. Договоры с участием международных организаций. М., 1989.
33. Україна в міжнародно-правових відносинах / Відп. ред. В. Л. Чубарев, А. С. Мацко. К., 1996. Кн. 1. Боротьба зі злочинністю та взаємна правова допомога.
34. Україна в міжнародно-правових відносинах / Відп. ред. акад. Ю. С. Шемшученко, д-р юрид. наук В. І. Акуленко. К., 1997. Кн. 2. Правова охорона культурних цінностей.
35. Ульянова Н. М. Загальні багатосторонні договори в сучасних міжнародних відносинах. К., 1981.
36. Шатров В. П., Шилтах В. Х. Неправомерные договоры в международном праве. М., 1986.
37. Adler D. The Constitution and the Termination of Treaties. / Adler, David Gray. – New York: Garland Publishing, 1986. – 410 p.
38. Annuaire français de droit international, volume 8, 1962. // URL:www.persee.fr/issue/afdi_0066-3085_1962_num_8_1.
39. Bardonnnet D. La dénonciation par le Gouvernement sénégalais de la Convention sur la mer territoriale et la zone contiguë et de la Convention sur la pêche et la conservation des ressources biologiques de la haute mer, en datedu 29 avril 1958 à Genève / Daniel Bardonnnet // Annuaire Français de Droit International. – 1972. – Vol. 18. – P. 123-180.

40. Basdevant J. Règles générales du droit de la paix // RCADI (Recueil des cours de l'Académie de La Haye). – 1936. – Vol. 58. – P. 475-691.
41. Bastid S. Les traites dans la vie internationale: conclusion et effects. / Suzanne Bastid. – P., Economica, 1985. – 303 p.
42. Berezowski C. Prawo międzynarodowe publiczne. Cz. I. / C. Berezowski. – Warszawa, 1966.
43. Grant J. P., Barker J. C. The Harvard Research in International Law: Contemporary Analysis and Appraisal / Edited by John P. Grant and J. Craig Barker. – Buffalo, N.Y W.S. Hein & Co., Inc., 2007. – 540 p.

Информационные ресурсы в Интернете:

1. <https://prometheus.org.ua/> - платформа массовых открытых онлайн-курсов
2. <https://www.ed-era.com/> - студия онлайн-образования

